

בשבילי הפרשה

ישיבת מיר ירושלים

גיליון שבועי לתלמידי, בוגרי וידידי ישיבת מיר

פרשת בראשית, תשפ"ד

זמני כניסת השבת

Baltimore, MD - 6:12	Manchester, UK - 6:02
Brooklyn, NY - 6:01	Monsey, NY - 6:00
Chicago, IL - 5:52	Montreal, Quebec- 5:54
Houston, Texas - 6:35	Passaic, NJ - 6:01
Johannesburg, S. Africa- 5:55	Toronto, Ontario - 6:19
Lakewood/Deal, NJ - 6:02	Yerushalayim - 5:34
London, UK - 5:57	Zurich, Switzerland - 6:24
Los Angeles, CA - 6:07	

בשבילי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצר שליט"א
הערות בעניני הלכה. הלכה למעשה יש לשאול לרב

דין לילה

ויהי ערב ויהי בוקר. ובגמ' מבואר דלילה מתחיל עם צאת הכוכבים. וכפשוטו החושך עושה דין לילה.

והנה מצינו בשעת יציאת מצרים שעשו מילה בלילה, ונתקשו בזה כי מילה כשר רק ביום. וע' שמחת הרגל מהחיד"א בשם יד אליהו נ"א וכן בית יצחק יו"ד קכ"ט שתי משום שאמרו בזה דאיתו לילה היה מאיר כיום. ונמצא אף בדאמת עבר השמש מ"מ כיון דלמעשה מאיר ואין כאן כוכבים דינו כמו יום. ולכא' כן מבואר מכל ענין שמש בגבעון דום ועוד דלא נעשה שבת עדיין.

וכע"ז מצינו ודכתיב במכת חושך ולכל בני"ה היה אור במושבותם, וע' תיב"ע שפ"ל למצוות, וע' ש"פ יונתן משום מצוות היום. ומבואר דאילו היה להם מכת חושך ביום היה דין לילה

ומצד שני כתיב לעתיד, ויהי אור הלבנה כאור החמה, ולכא' תיקשי א"כ איך יקיימו או מצוות שמצותן בלילה, ולכא' י"ל כי צאה"כ הוא רק סימן ואם יודעים שהוא לילה יש לו דין לילה אף שאין כאן כוכבים, מיהו תיקשי מדברי החיד"א הנ"ל.

וע' קובץ שיעורים ריש פסחים אי צאת הכוכבים הוא סימן או סיבה, ונ"מ לענין עדות אי חשיב דבר ולא חצי דבר.

ומצינו מנהג להסתכל בציצית אחר קידוש לבנה, (ויש שכתבו עפ"י מנחות מ"ג דגם בציצית הוי כמקבל פני השכינה), ובהר צבי או"ח סוס"י י"ב פי' אומרים בקידוש לבנה כי לעתיד יהא אור הלבנה כאור החמה ויהא חיוב ציצית גם בלילה. ויש לדון אי לפי"ז לעתיד לא הוי מעשה"ג וגם נשים חייבות. אכן יש לדחות דשאני ציצית דיש לו דין וראיתם אותו. ובאמת היה נראה דנחלקו בזה מהרי"ל ועוד אם קיבל שבת מוקדם וכדומה ונעשה דין לילה אבל עדיין שייך וראיתם אותו.

שירת המידות היא שהצילה

בימי מלחמת ששת הימים, הצטופפו בני הישיבה יחד עם רבים מתושבי השכונה במקלט של הישיבה.

קולות הפגזות הירדנים נשמעו היטב. באחת הפגזות, נשמע פיצוץ אדיר וכל הבניין רעד בחזקה, ברור היה שפגז נפל ממש בפאתי הבניין ואימת מוות הורגשה באוויר כל יושבי המקלט פרצו יחד בשאגות "שמע ישראל", קבלת עול מלכות שמים ובאמירת וידוי. בחסדי שמים הבניין נשאר על תילו ואיש לא נפגע.

כשיצאו מהמקלט ראו כולם את גדול הנס, פגז פגע בבניין ופער בו חור ענק! יד ה' סוככה על יושבי המקלט ומנעה את קריסת הבניין.

לימים אמר על כך מרן ראש הישיבה שה"ת הגאון הרב חיים שמואלביץ זצלה"ה: "באמירת התהילים והוידוי אמרו יושבי המקלט 'רבש"ע אנחנו בידך, אנא רחם עלינו', אולם לא זה מה שהציל אותנו. לא הרחק ממני ישיבה אשה עגונה, אשר בעלה עזב אותה לבדה עם 5 ילדים ללא כסף ועזרה. בצר לה התחילה לעבוד ככובסת, היא הייתה מכבסת את הלכלוך של אחרים כדי לכלכל בדוחק את ילדיה, וסבלה עוני מחסור ובזיונות. בשעת ההפגזה הכריזה: 'רבש"ע אני מוחלת לבעלי ולכל מי שפגע בי מחילה גמורה, אנא רחם על בניך.'

האמינו לי שהיה לה הרבה על מה למחול. שירת המידות שלה היא שהצילה אותנו".

למען ידעו דרתיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אתם מארץ מצרים אני ה' אלקיכם (ויקרא כג, מג)

ביאר מרן רה"י הגאון הרב אריה פינקל זצלה"ה: תורה נקנית ב"מיעוט סחורה". היינו, לסחור רק כמה שצריך. זו ההשתדלות של "בזעת אפיק תאכל לחם", וכך אדם יזכור את ה', שכן ע"י שממעת הוא בהשתדלות נזכר בהקב"ה ובטוח בו, והוא האדם המאשור כמש"כ (תהלים קמו,ה) "אשרי שא-ל יעקב בעזרו שברו על ה' אלוהיו". הקב"ה הוא העוזר לנו הוא שברנו הוא בטחונינו, והוא תקותינו, ולא שום דבר אחר.

רק אדם שחי כך יכול לקנות תורה, וכמו שהגרא זיע"א אומר שתכלית כל התורה היא כדי להגיע לביטחון בה', אבל ודאי שצריך את הבטחון בתורה לדעת שהתורה עצמה נותנת את הכל - בתנאי שיתקיים מש"כ "אם שמוע תשמע" (דברים יא,ג).

ונשאל רבינו זצ"ל: אדם הבוטח בה' לכאורה לא צריך לעסוק בפרנסה?

והשיב: כתוב "בזעת אפיק תאכל לחם", לכן צריך לעסוק בפרנסה ולהביא לביתו לחם כדי שיוכל לחיות, כך הקב"ה מנהיג את העולם, כמש"כ "יצא ארם לפועלו ולעבודתו עדי ערב" (תהלים קד,כג). אלא שכבר כתב הרמב"ם (סוף שמיטה ויובל) שכל מי שנשאו ליבו להיות כשבת לוי ופרק מעליו עול חשבונות הרבים, עיי"ש, ואם יש לו את האפשרות, הקב"ה יזמן לו כל מה שצריך כמו שבט לוי, שכלל ישראל תמכו ונתנו להם את המעשרות. אבל לא כל אדם זוכה לומר "שבתי בבית ה'" ולהתעסק רק בתורה, כמו שמצינו שהיה בכלל ישראל י"ב שבטים, יששכר ישב ולמד תורה וחולון התעסק בפרנסה, ושבט לוי עסקו בתורה, כ"א לפי תפקידו בעולם.

ואף אם מתעסק במלאכה, צריך שיהיה תורתו עיקר ומלאכתו תפלה. ואם ח"ו התורה טפילה אצלו, רח"ל יעשו אותו טפל לעוה"ב.

רבינו יונה מבאר את המשנה "עשה תורתך קבע" (אבות א,טו), ש'קבע' היינו עיקר, כלומר שבכל רגע פנוי הוא רץ אל הספר, אל המחשבות של תורה של יראה ואמונה, אבל אם ה"מלאכה" אצלו היא העיקר - הוא אדם אומלל. ואפי' שהוא כן קובע זמן ללימוד התורה, שהרי הוא יודע שצריך "גם תורה", אבל התורה היא טפילה אצלו, אז יעשו אותו טפל לעוה"ב לנצח נצחים.

מתוך "הר יראה"

דברי הימים

דברי רבותינו

אֵין לָנוּ עַל מִי לְהִישָׁעַן אֲלֵא עַל אַבִּינוּ בְּשִׁמִּים

דְּבָרֵי הַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁאִמְרַם מִן הַמְשִׁיחַ בְּשִׁנְגַּחַי קוֹדֵם אִמְרַת תְּהִילִים בְּיוֹם ב' פֶּרֶשֶׁת וִיקְרָא תִּשְׁב"ב

אֲנוּ רוֹאִים שֶׁהַתְּפִילָה הַיָּא הַהֲצֵלָה הַיְחִידָה שֶׁעוֹד נִשְׁאָרָה לָנוּ. וְאֵת זֶה מִבְּקָשִׁים מֵאִיתָנוּ!

אֲנוּ רוֹאִים בְּמִשְׁכֵּן שֶׁנֶּעֱשָׂה בְּתַכְלִית הַקְּדוּשָׁה, הַכֹּל "כְּדִבְרֵי ה'", וְהַיִּיתָה הַבְּטָחָה שֶׁל "וּשְׁכַנְתִּי בְּתוֹכְכֶם", וּמִ"מ בְּלֵא תְּפִילָה לֹא יִרְדֶּה הַשְּׂרָאָת הַשְּׁכִינָה. וְאִ"כ רוֹאִים שֶׁאֵף שְׁזוֹכִים שֶׁהַכֹּל בְּתַכְלִית הַשְּׁלִימוֹת, עוֹד צְרִיכִים לְתְּפִילָה.

עַל שְׁלוּשָׁה דְּבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד, עַל הַתּוֹרָה, וְעַל הָעֲבוּדָה וְעַל גְּמִילוֹת חֲסִדִים! הָעֲבוּדָה — זֶה תְּפִילָה וְתִשְׁבּוּבָה, וְעוֹד צְרִיךְ גַּם לְהַתְּחַזֵּק בְּעֲבוּדַת הַמִּידוֹת, אֲבָל זֶה בּוֹדָאֵי כִּבְרָה קֶשֶׁה לְעוֹרֵר, כִּי הָאָדָם עוֹמֵד מוֹשְׁפֵעַ תְּמִיד מֵהַחִיצוֹנִיּוֹת וּמֵהַנְּעִשָׂה, וְהַזְמַן הַזֶּה שֶׁאֲנוּ חַיִּים בְּתַנְאֵי חַיִּים קָשִׁים גּוֹרֵם לָאָדָם לְהִרְעֵ אֶת כּוֹחוֹתָיו, וְגַם הָעֲצָבִים הַיּוֹם חֲלָשִׁים, לִכֵּן כֹּל אֶחָד מֵתְּרַגֵּז מֵלֵא דְּבַר, ... וּבִאֲמַת גַּם אֵת זֶה צְרִיךְ לְכַלּוֹל בְּתְּפִילָה, וְצְרִיךְ לְהַתְּפַלֵּל עַל זֶה.

רַבֵּי יִשְׂרָאֵל זְצוּק"ל צִוָּה לְהַתְּפַלֵּל עַל בִּיטוֹל הַיְצִיָּה"ר הַרוּחָנִי, וְהֵלֵא עֵיקַר הַתְּפִילָה הוּא הַכְּנַעָה כַּמְּבֹאָר בַּחוּה"ל (שְׁעַר חַ"ה), וְאִ"כ צְרִיךְ לְהִיּוֹת שֶׁהַתְּפִילָה תִּשְׁבֵּר אֶת רֹאשׁ כֹּל הַמִּידוֹת הַרְעוֹת וְהוּא הַגְּאוּהָ, שֶׁהַגְּאוּהָ אֲבִי אֲבוֹת כֹּל הַמִּידוֹת הַרְעוֹת, וְהַעֵיקַר לְהַתְּלַמֵּד לֹא לְהַסְתַּפֵּק בַּכֵּךְ שֶׁאַחַר הַתְּעוֹרְרוֹת לּוֹמְדִים עוֹד קָצַת וּבִזָּה הוּא מֵתְּפַטֵּר, רַק לְהַתְּפַחֵךְ לְגַמְרִי, וּמִכֹּל חִידוּשׁ שֶׁהוּא זוֹכֵה לְרֹאֲת וּמֵתְּבַרֵּר אֲצֵלוֹ הָאֲמֵת, צְרִיךְ הָאָדָם לְהַתְּפַחֵךְ וּלְכוּף אֶת טְבַעוֹ, כִּי אִם יִתְּבוֹנֵן הָאָדָם בְּעֵין חוֹדֶרֶת יִרְאָה כִּי אֵין הוּא יִכּוֹל לְכוּף טְבַעוֹ וְהַרְגְּלוֹ, וְעִ"כ צְרִיךְ לְהַתְּחַזֵּק וְלְהַתְּפַלֵּל, כִּי אֵין לָנוּ שִׁיּוֹר אֲלֵא הַתְּפִילָה. וְאֵין לָנוּ עַל מִי לְסַמּוֹךְ אֲלֵא עַל אַבִּינוּ שְׁבִשְׁמִים.

מֵתוֹךְ הַסֵּפֶר 'זְכְרוֹן יַחְזְקָאֵל'

כִּבְרָה עוֹרְרוֹנִי שֶׁאֵין מִסְפִּיק הַרְגֵּשׁ וְרוֹשֵׁם בְּאִמְרַת הַתְּהִילִים, וְהַכֹּל מֵתוֹךְ הַהַרְגֵּל, כִּי אֵין לָנוּ הַרְגֵּשׁ וְהַשְּׂגָה בִּיסוּרִים שֶׁל כֹּלל יִשְׂרָאֵל.

אֲבָל כְּשֶׁמִּתְּבוֹנְנִים בְּמִגִּילַת אֵיכָה וּבְתוֹכָהּ רוֹאִים שֶׁהֵם קִטְנִים יוֹתֵר, לְעוֹמֵת מִצְבִּינוּ. חוֹבָה עֲלֵינוּ מִן הַדִּין לְזַעוֹק וּלְהִרְיעַ עַל כָּל צָרָה וְכו', כֵּךְ הַדִּין! וְהֵלֵא מִן הַדִּין בְּתְּפִילָה שֶׁצְרִיךְ לְמוֹד עֲצֻמוֹ, אִם יִכּוֹל לְכוּיֵן בְּתְּפִילָתוֹ יִתְּפַלֵּל, וְאִם לֹא

אֵל יִתְּפַלֵּל, וְאִ"כ אֵיךְ יִכּוֹלִים לְהַנְהִיג כֵּן שְׁכֹל אֶחָד יִמוֹד עֲצֻמוֹ אִם יִכּוֹל לְהַתְּפַלֵּל? וְאֵז הֵלֵא נְהִי פְּטוּרִים לְעוֹלָם מֵתְּפִילָה?

אֵיךְ יִכּוֹלִים אֲנוּ לְהַפְטֵר מֵלְהַשְׁתַּתֵּף עִם צִרְת הַכֹּלל? בּוֹאוּ וְנַחֲשׁוּב אִוְדוֹת מִצְבִּינוּ וְאִוְדוֹת עֵתִידִינוּ. נִתְּבוֹנֵן וְנִרְאָה! עַל מִי אֲנוּ סוֹמְכִים, הָאִם עַל הַמְּלָכוֹת הַרְשָׁעָה שֶׁל הַיִּטְלָר הַרְשָׁעָה יִמ"ש, שְׁבַכֵּל יוֹם וְיוֹם מוֹבִילִים לְטַבַּח מֵאוֹת יְהוּדִים ר"ל, בְּלִי שׁוּם מִשְׁפָּט, מִמֶּשׁ "תְּשִׁימֵנו מִדּוֹן לְשְׁכַנְיָנוּ", וְאוֹלֵי אֲנוּ סוֹמְכִים עַל אֲנַגְלִיָּה הַצְּבוּעָה שֶׁהַנִּיחָה לְהַטְבִּיעַ שְׁבַע מֵאוֹת וְשִׁישִׁים יְהוּדִים ר"ל, וְלֹא נִתְּנָה לָהֶם רִשְׁיוֹן לְהִיכַנֵּס לְאַרְה"ק, וְאֶחָד מִשְׂרִיָּה אִמְרַם בְּעֲצֻמוֹ בְּפֶרֶלְמַנְט הָאֲנַגְלִי שֶׁאֲפִילוֹ הָעֲרָבִים לֹא דִרְשׁוּ מֵהֶם כְּזוֹ חֲנִיפָה, וְאֲנוּ צְרִיכִים כִּבְרָה לְדַעַת בְּרוּר שְׁכֹל הַגּוֹיִים שׁוֹנְאִים אֹתָנוּ וְרוֹצִים ר"ל בְּאַבְדוֹן שֶׁל שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל. וְאוֹלֵי מִסְתַּמְכִּים עַל רוֹסִיא הָאֲדוּמָה מִדָּם וְהַכּוֹפֶרֶת בְּכֹל, הָאִם יֵשׁ לָנוּ עוֹד עַל מִי לְסַמּוֹךְ?! ...

וּמָה עִם לּוֹמְדֵי הַתּוֹרָה בְּנֵי הַיְשִׁיבוֹת? הֵלֵא נִתְּקִיִּים בְּנוֹ הַכְּתוּב "הַבִּיטוּ וְרֹאוּ הֵישׁ מִכְּאוֹב כַּמְּכֹאוֹבֵי בַּחוּרֵי וּבַתּוֹלוֹתֵי הַלְכוּ שְׁבִי", כּוֹלֵם בְּסִיבִיר בְּעֲבוּדַת פֶּרֶךְ. וְאִ"כ יִכּוֹלִים אֲנוּ לְשַׁעַר אֶת הַמְּצַב הַנוֹכַחֵי כִּי לְפִי דֶרֶךְ הַטְּבַע נַחֲשָׁבִים אֲנוּ כְּצֹאֵן לְטַבַּח, אֲבָל אֵין זֶה כִּבְרָה מְלִיצָה אֲלֵא עוֹבְדָה מִמֶּשׁ. לְהַרְגֵּ וּלְאַבֵּד ר"ל, וְאֵין לָנוּ הַצֵּלָה רַק בְּדֶרֶךְ שְׁלִמְעֵלָה מֵהַטְּבַע. וְלֹא נוֹכֵל לְהִנְצֵל אֲלֵא רַק בְּכַח הַתְּפִילָה!

דברי חיזוק בעקבות המצב השורר בארה"ק

המצב כל כך נורא לא צריך להסביר, כל הסבר מיותר. אנחנו נמצאים עכשיו ממש בעת צרה, פשוטו כמשמעו.

בשנים האחרונות בארץ ישראל היו כמה וכמה מלחמות ל"ע, כשהיינו ילדים היה פה בירושלים את מלחמת ששת הימים, היה פחד ואימה בירושלים, אבל במרכז היה רגוע, היו תקופות שבצפון היה קשה מאוד ובדרום שקט, והיו פעמים רבות להפך, אבל כעת כל הארץ כמרקחה, אין מקום רגוע, ה"י, כל הזמן תחת ארטילריה, תחת מטרה, ה' ישמור.

אבל, קירבת אלוקים! כעת עברנו את כל הימים הנוראים והקדושים, ידוע ששאלו את החת"ס, (ומובא ג"כ ששאלו לעוד גדולי הדור), הלא עכשיו היה אלול, ראש השנה, המלכת ה', ימים של דרשו ה' בהמצאו, יום הקדוש, צילא דמהימנותא, הו"ר ושמח"ת, ימים עם כל כך הרבה קרבת אלוקים, כיצד נחזור לימי השגרה.

ענה להם, אתם נפרדים מהימים הקדושים, כעת תכוננו ללילות הקדושים, לילות החורף הארוכים, לנצל אותם לשיגעון בלימוד, וודאי שגם את הימים צריך לנצל, אבל ביותר צריך להתכונן ללילות הארוכים הללו לנצלם כל הצורך ולהגיע עי"ז לקרבת אלוקים.

אנחנו עכשיו בעת צרה, עת פחד, המצב הזה מביא לקרבת אלוקים יתירה, הקב"ה מראה לנו בצורה המפורשת ביותר, אין יותר מפורש מזה, שובו אלי, המצב הוא כל כך קשה, כלל ישראל בסבל רב ואף אחד לא יודע מה ילד יום, זה מחייב אותנו להתקרב להקב"ה.

לעולם הקב"ה תובע דמן של נרדפין מן הרודפין

בחפץ חיים עה"ת מובא (בראשית ד, ד) חיזוק גדול למצבנו כעת, הח"ח מביא את דברי המד"ר וז"ל: רב הונא בשם רב יוסף אמר והא' יבקש את נרדף, אתה מוצא צדיק רודף צדיק, והא' יבקש את נרדף, רשע רודף צדיק, והא' יבקש את נרדף, וכו' אפילו צדיק רודף רשע והא' יבקש את נרדף, לעולם הקב"ה תובע דמן של נרדפין מן הרודפין, שהרי הבל נרדף מפני קין וכו'.

וממשיך החפץ חיים: אם בזמן מן הזמנים עם ישראל סר מדרכי ד' ומתערב עם האומות מתעורר ר"ל קטרוג למעלה, ומלך במשפט יעמיד ארץ ונפסק ח"ו דינם לכליה.

אבל הקב"ה ברחמיו המרובים שרוצה הוא בתשובת רשעים ואין הוא חפץ במיתתם מה הוא עושה? משסה בם את האומות שירדפו אותם בכל מיני רדיפות למען יוכלו לקיים את הפסק דין של והא' יבקש את נרדף, אפילו צדיק רודף רשע ומכש"כ רשע רודף את הצדיק.

ומכאן תשובה למצב דהאינא בעת שאנו רואים שעמנו נעשה ללעג וקלס ונחשבו כצאן לטבח יובל, להרוג ולאבד ולמכה ולחרפה, אזי עלינו לדעת כי יצא הקצף מפמליה של מעלה, ח"ו,

לכליון, ורק השי"ת ברחמיו מהפך בזכותנו ומשתדל לטובתנו, ובשביל זה נעשינו לנרדפים במידה כ"כ מבהילה, למען יקיים ה' בנו את מאמרו להפוך בזכות הנרדף, וסוף סוף נבליג על הרדיפות וננצח את אויבינו, המה יכרעו ויפולו ואנחנו נקום ונתעודד, ויקויים בנו ולתתך עליון על כל הגויים אשר עשה.

כמה חיזוק יש כאן לימים אלו.

וצריך לזכור שבתוך כל הזוועות הנוראיות היו ניסים ונפלאות, אתמול אמר לי רבה של אופקים הרב פינקוס שליט"א שהיו שם באופקים אסונות קשים מנשוא, והמרצחים הארורים התקרבו לבית הכנסת בשעה שהמתפללים היו באמצע אש קודש - בהקפות, והוא אומר לי ענני כבוד סובבו אותנו הם הסתובבו ממש לפני שהגיעו לבית הכנסת, אם הם היו יודעים מה הולך בתוך ביהכ"נ ה"י.

וכן כבר התפרסמה הידיעה על קיבוץ ששומר שבת ושער הקיבוץ היה סגור וניצלו כולם.

לצערנו אנשים רואים כל הזמן תמונות קשות ודיווחים קשים, מצד אחד צריך לדעת את המצב אבל חלילה לא להיחשף לכל מיני דברים קשים, צריך לדעת שהמצב הוא קשה ולהרבות בתפילה ובתחנונים.

אשור לא יושיענו

החיזוק הראשון שצריך להיות הוא אמונה, אין עוד מלבדו, זה הוא הא' ב' של יהודי, שמע ישראל ה' א' ה' אחוה, עם זה יהודי נולד וכן לאחר מו"ע, וכך כל החיים.

הנביא אומר, (הושע ב - ה) שובה ישראל עד ה' אלוך כי כשלת בעוונך, קחו עמכם דברים ושובו אל ה' אמרו אליו כל תשא עוון וקח טוב ונשלמה פרים שפתינו.

ופירש רש"י, כל תשא עוון. כל עוונותינו סלח: וקח טוב. ולמדנו דרך טוב, דבר אחר מעט מעשים טובים שבידינו קח בידך ושפטנו אחריהם וכו'.

ובהמשך דברי הנביא - אשור לא יושיענו על סוס לא נרכב ולא נאמר עוד אלוהינו למעשה ידינו אשר בך ירחם יתום. פירש רש"י, עוד זאת אמרו לפניו לא נבקש עוד עזרת אדם לא מאשור ולא ממצרים.

רש"י אומר לנו, אשור לא יושיענו על סוס לא נרכב גם זה כלול באמרו אליו, אנחנו צריכים לומר להקב"ה כל תשא עוון וקח טוב, ואין לנו על מי לסמוך אלא על אבינו שבשמים, אשור לא יושיענו.¹

ממשיך הנביא ואומר שהקב"ה משיב, ארפא משותם אהבם

¹מרן ראש הישיבה רבי חיים צוק"ל היה אומר פה בישיבה, אשור לא יושיענו, אשור זה אמריקה! אסור לנו לסמוך על אמריקה.

ואני רוצה להוסיף, בתוך כל הסבל אנחנו שומעים שהנשיא באמריקה אומר מילים טובות, אז מה זה כלום? אני רוצה לומר לכם כך, לסמוך על אמריקה זה אסור, ח"ו, אין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים, אבל אם הם אומרים מילים טובות זה משהו אהה.

בהושענא רבה ביקשנו בשעת פתיחת הארון ותן בלב מלכות ויועציו ושריו עלינו לטובה, כששומעים שאומרים מילה טובה אנחנו מודים להקב"ה שנתן בלב מלכות עלינו לטובה.

לכה"פ רק מה שנוגע אלינו.

היו פרצות נוראות בשב"ק, חילול שבת בפרהסייה, ועבירות חמורות, אני לא בא חלילה לקטרג רק לדעת מה נוגע אלינו, עלינו לדעת שגם אלו שנפלו בתוך החילול שבת כתוב עליהם בתהילים שהם 'חסידיך' כדברי הפסוק (עט), נתנו את נבלת עבדיך מאכל לעוף השמים בשר חסידיך לחיתו ארץ, וכתב רש"י: והלא רשעים היו, אלא משקבלו פורענותם הרי הם חסידים.

אנחנו רוצים להיות חסידים בנוסח אחר, לא בצורה הזאת חלילה, לעבוד את הקב"ה בחיי חיותנו, אבל גם הם נקראים חסידיך, אבל הייתה פה פירצה נוראה בשבת ובקדושה. נורא ואיום.

א"א לבוא ולומר אתם אשמים, ח"ו, בשלי הסער הזה, ומה זה נוגע אלינו, עלינו לדעת את מה שאמר רבן של ישראל מרן הגרי"ס לבני הישיבות באותו הזמן שהיו מתבוללים רבים בכרם בית ישראל ורבי ישראל נתן מוסר לבחורים ושאלו אותו מה ההתבוללות קשורה אלינו, אמר להם הגרי"ס, ישראל ערבים זה לזה, כשהבן תורה מתחזק זה משפיע על היהודים הרחוקים ביותר שישארו יהודים, זה דבר אחד.

ובנוסף ידוע בשם מרן הרב מבריסק שאמר שכל כמה שבני התורה חזקים בדבר מסוים הרי זה גם חזק אצל הרחוקים משמירת תו"מ, ורואים אנו בחוש שעל אף ששבת היא חמורה שבחמורות אולם היות ואצלנו אכילת חמץ בפסח היא חזקה יותר לכן אנחנו רואים גם אצל הרחוקים יותר שנוהרים מאכילת חמץ בפסח, וכן בשמירת צום יוה"כ, החיזוק אצלנו בהכרח מחזק את הרחוקים יותר.

הקב"ה מזעזע אותנו, כל אחד צריך להתחזק בחלק שלו, ובד בבד לדאוג שלא יהיה פאניקה, הכל ביד ה' יתברך, הוא יושיענו והוא יגאלנו, אבל אסור להישאר אידישים, התפקיד הוא להתעורר בתשובה כדי שלא יהיה אסון בכלל ישראל.

לא בכדי התחזקנו כאן בישיבה בשמירת שבת וקדושתה, מורנו ראש הישיבה הביא את הספר של הרב פינקוס על שמירת שבת, אני רוצה להוסיף ולומר שיש ספר קודם לכך ספר שם עולם למרן הח"ח, שמרחיב לדבר על קדושת השבת ועל הלכות שבת, אם אנחנו נתחזק בשמירת שבת זה ישפיע גם על הרחוקים יותר.

וגם בענייני קדושה עלינו להתחזק, לבדוק שחלילה אין סדקים, א"א להרחיב הרבה אבל הניסיונות כיום גדולים, יש לבושים מפתים, לנו יש הנהגה ברורה ממרן הרב אלישיב ומרן הרב וואזנר זכר צדיקים לברכה בכל ענייני הלבוש, ואם נתחזק בקדושה וטהרה זה ישפיע גם עליהם.

שכנתי עם אהלי קדר

צריך להיות נושא בעול עם כלל ישראל, אנשים סובלים סבל גדול ורב, אין מילים לתאר, פחד אימה, פחד מוות כל היום מול העיניים.

הגמ' בב"ב אומרת, (ח, ב), שבי קשה מכולם דכולהו איתנהו ביה, ופירש רש"י, שהוא ביד העכו"ם לעשות בו כל חפצו אם למות [אם לחרב] אם לרעב. ה"י, הוא לא יודע מה יהיה אתו, ועוד אצל מי הם נמצאים בשבי, לא מדינה שע"פ דרך הטבע שייך יותר לעשות הסכמים, הם שבוים אצל השפלים שבאדם.

אוייה לי כי גרתי משך שכנתי עם אהלי קדר, (תהילים קכ), פירש

נדבה כי שב אפי ממנו, ופירש רש"י: אמר הנביא כך אמר לי רוח הקודש מאחר שיאמרו לפני כן ארפא משובתם ואוהבם בנדבת רוחי אעפ"י שאינן ראוין לאהבה אתנדב לאהבתם כי שב אפי ממנו. אפילו שאנחנו לא ראוים אבל אם אמרנו להקב"ה רבש"ע אנחנו רוצים להתקרב אליך אנחנו יודעים שאין עוד מלבדו רצוננו לעשות רצונך, אזי שב אפי ממנו, בנדבה.

זו ישועתנו, זו הצלחתנו.

וודאי שצריך לעשות השתדלות, חובתנו להרבות במעשים טובים להרבות זכויות למענינו ולמען אלו שיוצאים לחזית ולוחמים, צריך לבכות שה' ירחם עליהם שיחזרו לביתם לשלום, כל יהודי, כל חייל, צריך להתפלל שיחזור הביתה ושיחזור בתשובה.

ומלבד זאת יש אנשים שנמצאים במצב הכי קשה שיכול להיות בחיים, שבי קשה מכולם, זה מצב נורא, ובתוך רבים חדורה המחשבה כי יש פה צבא משוכלל ועוצמתי, אכן שכל יש להם יותר מכולם סוף סוף הם יהודים, אבל הנה הקב"ה הראה לנו שעם כל הטכנולוגיה שום דבר לא עזר, לא יאומן, לא נקלט, רק דבר אחד, אמונה!

גוי עז פנים אשר לא ישא פנים

זכורני מנערותי את הפתאומיות של מלחמת יום כיפור, הפתאומיות הזאת חזרה בשמחת תורה, שימו לב הקב"ה מדבר אתנו, הגדר הרי משוכללת בצורה מפליאה, כל שרץ שעובר כל המערכת מזדעזעת, אמר לי אברך שהיה פעם ליד הגדר ונגע במחסום, רק נגע וכבר הגיעו בטחון והיזו אותו.

הארורים הללו ימ"ש וזכרם, נכנסו בלא פוצה פה ומצפצף, מילא נכנסו בטעות, אבל כמה שעות אין מי שייגיב עם כל הטכנולוגיה הגדולה והעצומה, לא אחד ולא שנים נכנסו כבשלהם, עם אכזריות איומה, בעז"ה הקב"ה ינקום בהם בקרוב והלוואי שזוכה לראות את הנקמה.

ממש ראינו מה זה גוי עז פנים אשר לא ישא פנים לזקן ונער לא יחן. והכל בשקט, כל הפיקוד כל המדינה העוצמתית הזאת, כלום, במשך שעות פשוט כלום.

אני לא בא עם טענות חלילה, אבל אנחנו צריכים לשים לב ולהתחזק מזה, הקב"ה מראה לנו אם ה' לא יבנה בית שווא עמלו בוניו בו, אם ה' לא ישמור עיר שווא שקד שומר, הכל שווא, השתדלות צריך לעשות אסור להפקיר אנשים אבל אם הקב"ה לא רוצה לא יעזור שום דבר.

וצריך להתפלל שכל אלו שנלחמים יקבלו שכל שהקב"ה מנהל את העולם והכל ביד ה' ואז הם יצליחו.

ולזה אנחנו אומרים להקב"ה, אשור לא יושיענו, אין לנו על מי להישען, רבש"ע רק אתה, זו היא עבודתנו כעת, אמונה, ובכך נזכה לארפא משובתם.

ישראל ערבים זה לזה

ויש עלינו עבודה נוספת, צריך להוסיף זכויות, קשה לדבר המצב לא פשוט, החפץ חיים הק' היה אומר, אוי לי אם יאמר אוי לי אם לא יאמר, אסור לדבר על כלל ישראל אבל יש דין שמים, נדבר

אנחנו לא ראיים מספיק אבל מי שמרחם על הבריות זוכה למידה כנגד מידה.

כעת שהתחיל זמן חרף זה זכות גדולה עד מאוד שההתחלה עוד בחודש תשרי, בחיד"א כתוב שבתשרי צריך להוסיף חיזוק גדול כדי להראות שכל מה שקיבלנו על עצמנו בר"ה ויוה"כ יש על זה כיסוי, כשמדברים על צעירים יש חשש איך יראה המשך הזמן לכן קבעו בישיבה שכעת ילמדו כולם סוגיא אחרת, אבל כאן מדברים על בני עלייה וצריך לראות באמת שהזמן יהיה מתוך חיזוק גדול.

הקב"ה סיבב שבחודש תשרי יהיה שטייגען גדול, אין מילים לתאר את ההשפעה של כל אחד ואחד ע"י שהוא עמל בתורה.

צריך לחיות את היסוד של אין עוד מלבדו, שהקב"ה הוא יחיד ומיוחד, היה הווה ויהיה, מחייה זן ומפרנס, ואז כל הדינים לא יכולים לשלוט באדם.

וכן חשוב מאוד ללמוד את הביאור הלכה בעמוד הראשון של המשנ"ב הביאור הלכה השני, על שש מצוות תמידיות, מציאות ה', אין זולתו, ליחדו, אהבת ה', יראת ה' ולא תתורו, זה הצלת נפשות גמורה לנו ולכלל ישראל.

הקב"ה ירחם עלינו ויושיע אותנו, ויגאלנו גאולת עולמים, ויראה לנו ניסים ונפלאות, כדאי להתכונן לביאת המשיח, לא יודעים מתי אבל שלא נבוש ולא ניכלם.

הקב"ה יזכנו שנראה את הנקמה בשונאי ישראל, ובהרמת קרן ישראל, ונזכה לרפואות וישועות והצלחה וניחומים, ונזכה להתקרב להקב"ה ומתוך שמחה וטוב לבב נזכה לעשות להקב"ה נחת רוח.

בסיום השיחה עורך מרן המשגיח שליט"א את בני הישיבה שיחיל כי בעתות צרה ל"ע ראוי לומר את פרקי תהילים פ' פג' צא' בהתעוררות גדולה, עד שבעז"ה נזכה שהקב"ה ישמע שעותינו וירחם עלינו ויגאלנו גאולת עולמים.

נערך מתוך שתי שיחות שנאמרו בפני בני הישיבה בתחילת הזמן

המלבי"ם, אהלי קדר, שהם אנשים פראים אויבים ומעיקים, אין עם מי לדבר, אבל הקב"ה כל יכול צריך להיות נושא בעול ולבקש בתחנונים עליהם שיוציאם מצרה לרווחה מאפילה לאורה משעבוד לגאולה.

חשוב מאוד לא להיות בדיכאון או בעצבות, אלא מתוך התעוררות ושברון לב, מתוך קרבת אלוקים, לבקש על כל אחד שיזכה לחזור מהר לביתו, ושה' יתן לו כח לשרוד, ושירגיש את הקב"ה לנגדו, שיוכלו לחיות את האין עוד מלבדו ובכך להינצל מכל הדינים.

וככלות נפץ יד עם קדש תכלינה כל אלה

בנוסף יש רמזים שמשוהו מתחולל פה, מי יודע אולי גוג ומגוג, היום הראה לי מישוהו רש"י מפליא, על הפסוק בדניאל, (יב, ז), ואשמע את האיש לבוש הבדים אשר ממעל למימי היאור וירם ימינו ושמאלו אל השמים וישבע בחי העולם כי למועד מועדים וחצי וככלות נפץ יד עם קדש תכלינה כל אלה.

מה זה ככלות נפץ יד עם קודש תכלינה כל אלה, מסביר רש"י בסנהדרין (צח, א), כשתכלה תקומתם וחוקך ידיהם שהייתה נפוצה אילך ואילך גבורה ותועלת לפשוט אנה ואנה, ואחר שתכלה גבורתם שיהיו שפלים למאוד: תכלינה. אלו הצרות ויבא משיח כדאמרין כי אזלת יד.

אולי זה רמז למה שאנחנו רואים עכשיו, הרי מלבד הזעזוע והכאב הלא נתפס על הרציחות ועל השבויים ה"י, יש כאן הרגשה ממשית של שפלים למאוד, השפלה נוראית, ואולי זה הסימן של דניאל שלאחמ"כ יבוא קץ הימים.

א"א לתאר את ההשפלה שהייתה, יש עכשיו כאלו שמדברים אנחנו ננקום בהם נראה להם מה זה, אני לא שומע רדיו, ממש לא, פעם אחת יצא לי בנסיעה לשמוע איזה רשע שמתאר מה נעשה להם, נחזיר להם וכו' וכו' כל זה נובע מהכאב של הבושות.

צרי יגילו כי אמוט

המצב הוא ממש כדברי הפסוק בתהילים (יג), צרי יגילו כי אמוט, ביטוי נורא, הבושות הם כ"כ גדולים מלבד עצם הפחד, הקב"ה יעזור שבענינו נראה איך שעל קדקדם חמתו ירד, כל הבושות ירדו עליהם.

רואים בחוש שהכל תלוי בנו בכלל ישראל, אני חוזר שוב, צריך להתפלל על אלו שנלחמים חזית שיצליחו ויחזרו לשלום הם אחים שלנו, ולבקש גם שלא ישמידו את כל שונאי ישראל כדי שישארו לנו כמה עבדים, אבל כל אלו שרוצים לרצוח אותנו שיקבלו את הכמה המגיעה להם, מכה שאין תקומה ממנה.

רואים בחוש שרק עוד זכויות, עוד דף גמ', עוד נושא בעול, חסד ומידות טובות, ויתור, לרחם על הבריות, כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים, זה הנהגה של מידה כנגד מידה, גם אם

²הגאון הצדיק רבי אורי זוהר זצ"ל היה מביא את הרש"י הזה והיה מתמוגג, רבי אורי יכול לפעול מלמעלה לקרב את הגאולה, הוא שינה את חייו במאה שמונים מעלות, עזב את כל מה שהיה לו ועמל בתורה יומם ולילה עד כלות כל הכוחות, הוא זכה שרבים חזרו בתשובה בזכותו ראו אדם שיש לו כסף תעסוקה ולא חסר לו כלום ומתוך הבנה אמיתית עזב את הכל חזר בתשובה, ממש תופעה.

Below is an English adaptation of this weeks' Parsha Preview which can be heard live every Wednesday at 2:15 PM

Bereishis: Emunah Boost for Terrifying Times

Harav Hagaon Moshe Aharon Friedman shlita

The letter alef appears six times in the passuk בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, corresponding to the six millennia (alafim) of this world's existence. Each alef in this passuk alludes to a different millennium of Olam Hazeh, and a similar allusion is found in the opening word, Bereishis. The Tikkunei Zohar interprets this world in seventy different ways, but one of the basic ones is bara shis — Hashem created the world with shis alafim, six millennia. Bara shis can also mean that He created the shisin, meaning that the foundation of the world is the even hashesia. Another interpretation of bara shis is that Hashem created the world with the first six letters of the alef beis; if you spell out the letters alef-beis-gimel-dalet-hei-vav fully, they have the same gematria (1118) as the passuk שָׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֶחָד אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד.

The word bereishis can also be read “bara shtei,” because Hashem created two Torahs: Torah shebichsav and Torah Shebe'al Peh.

The letters of bereishis can also be rearranged to spell yarei Shabbos, says the Tikkunei Zohar, because that's another basis for the beginning of Creation.

Rashi takes a different approach to bereishis, opening his commentary with the argument of the nations of the world that Eretz Yisrael belongs to them. This discussion is highly appropriate for the very complex situation we find ourselves in right now. On Simchas Torah, we started leining Parashas Bereishis, in preparation for the year ahead, and then something disastrous happened. This was already decreed on Rosh Hashanah, but who dreamed about these horrors when we said מי יחיה ומי יחיה ומי יחיה ומי יחיה? So many Yidden are suffering, and the underlying issue is that our enemies want to capture us, and they claim that we stole their land. This is the argument Rashi presents at the very beginning of the Torah.

Rashi is saying that bereishis conveys that Hashem

created the world for the sake of Klal Yisrael, who are called reishis, and He gave us Eretz Yisrael in the zechus of the Torah.

We Don't Ask Why

Many mefarshim, including the Baal Haturim, the Avudraham, and the Paneiach Raza, say that the first passuk of Bereishis contains seven words and twenty-eight letters: בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. Similarly, the passuk that prefaces the Aseres Hadibros in Parashas Yisro — וַיְדַבֵּר אֱלֹקִים — also contains seven words made up of twenty-eight letters, as does the declaration וַיְהִי אֱלֹהִים רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמָא לְעָלְמָא עַלְמָיָא. This chut hameshulash of emunah and koach (28) is not easily severed. What we have to work on, especially in a situation such as this, when things are so unclear, is to recognize the koach of emunah, specifically amid the suffering.

We have heard shocking stories of how terrorists entered one house and not another. What is the explanation? Why, even in one house, were some people hurt while others spared?

Billions of dollars were spent on creating a wall, and just like that it was paper-thin. This proves that all the preceding years, it was also a situation of לא ישמר עיר א. So this all requires chizuk in emunah.

This is alluded to in the first four words of the Torah, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת, whose roshei teivos are beis, beis, alef, alef, like the passuk in Tehillim, אֲשֶׁר־י אָדָם בְּטֶחַח, or, alternatively, בְּךָ בְּטֶחַחְתִּי אֵל אֲבוֹשָׁה, because that's the basis of the emunah and bitachon of bereishis.

R' Levi Yitzchak of Berditchev interprets Rashi's words, ומה טעם פתח בבראשית, to mean, how much taam a person has in this world when he has bitachon, because he realizes that everything is from the Bashefer.

Later in the parashah it says, וַיִּשָּׂם ה' לְקוֹן אוֹת. What

Below is an English adaptation of this weeks' Parsha Preview which can be heard live every Wednesday at 2:15 PM

was this sign? The ois of emunah and bitachon that no one could hit him: כָּל מִצָּאוֹ לְבַלְתִּי הַכּוֹת אֹתוֹ. No one has the power to harm you. Hakadosh Baruch Hu has a precise cheshbon, and if a person is supposed to get hurt then he will get hurt, and if not he won't. Everything is from Hakadosh Baruch Hu, with precision.

Over Succos, we said in Hallel, לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם. The nations ask lamah, why did this happen, why did that happen, but Bnei Yisrael are ma'aminim bnei ma'aminim — we don't say lamah, we are the nation of לֹא שֶׁכָּפָה לוֹ, אֲשֶׁרֵי הָעַם שֶׁכָּפָה לוֹ (that's just how it is!). The difference is that in the בְּרֵאשִׁית lies our emunah and bitachon.

Torah and Tefillah Are Our Weapons

Even at such a frightening time of war, and we have to be nosei b'ol with the many thousands of victims — those who died, those who are wounded, those who are in captivity, which, the Gemara says, is worst of all — we also have to realize that Yaakov wins the war בְּחַרְבֵי וּבְקִשְׁתֵּי, which, Onkelos explains, is through his tefillah. And we also know that everything is for the sake of the Torah, as implied in the word bereishis: בְּשִׁבִיל הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרְאָתָא רֵאשִׁית.

R' Chaim Volozhiner said that the train linking St. Petersburg and Berlin was built so that a yeshiva bachur should be able to travel to the Volozhin Yeshiva. In that vein, we can say that the Verrazano Bridge was built so that people could get to the Lakewood Yeshiva. Similarly, it was said that the Trans-Siberian Railway was built so that the Mir Yeshiva students could flee to Japan and then Shanghai.

I heard an interesting story in this regard. Someone once complained to R' Chaim Volozhiner that although the train stops near the Volozhin yeshiva, the last leg of the journey to the yeshiva is swampy and muddy. If everything was created for the sake of Klal Yisrael and the Torah, which are called reishis, shouldn't it be comfortable for yeshiva students to travel all the way to the yeshiva?

R' Chaim responded that this, too, is for the benefit of the yeshiva, for if a bachur were to think

to himself to go home for Shabbos — and in those days, going home would mean a journey of several days — he would reconsider when he thought of traversing the swamps and the mud. So the swamps around Volozhin, R' Chaim concluded, are also for the sake of the Torah, which is called reishis.

Thirteen Middos of Rachamim and Perakim of Kesubos

The situation we are in is not simple, but we have to realize what an opportunity we have. The ultimate shelter, where the victory happens, is the milchamtah shel Torah. Hakadosh Baruch Hu should bring us great yeshuos, and that happens as a result of our Torah and tefillah. We just went through an Elul and Tishrei, with its thirteen middos of rachamim, and this zman in yeshiva, we will b'ezer Hashem be learning Maseches Kesubos, which contains thirteen perakim. Usually, we wait until Rosh Chodesh Cheshvan to start the zman, and there's a lofty significance to the structure of bein hazmanim, but our rabbanim instructed us that this year the zman has to start early, since we need the koach of Torah and tefillah, and we can't have bachurim being around the streets when so many people are suffering. The sefarim hakedoshim wonder why the fifth perek of Maseches Kesubos is called Af al pi, af being a term that connotes anger, and they explain that each of these thirteen perakim also correspond to one of the thirteen middos with which the Torah is expounded, as well as to the thirteen middos of rachamim. The fifth of the thirteen middos of rachamim is erech apayim — indeed, learning this perek is a segulah to conquer one's own anger — and that is the significance of the name Af al pi. And this year, we are connecting the middos of rachamim to Kesubos, which corresponds to those middos, by beginning the zman in Tishrei.

The Eibishter should help that with the tremendous chizuk of the bnei yeshiva immersing themselves in limud haTorah, the koach haTorah should protect us, specifically with the segulah of the thirteen perakim of Maseches Kesubos, and we should be zocheh to a yeshuah gedolah.